

VILÁGOS SÁG

Kolozsvár
1946 május 13

Szerkesztőbizottság: BENEDEK MARCELL, KACSÓ SÁNDOR, KÓS KÁROLY
Felolós szerkesztő: BALOGH EDGÁR

Hétfő
III. évfolyam, 105. szám

A kimondott szó erejével

Írta: BÁNYAI LÁSZLÓ

„Ahhoz, hogy a hitleri döntés végleg fel legyen számolva, ahhoz, hogy a nép békében és szabadságban élhessen, le kell vonjuk a múlt tanuságait. A demokrácia Romániában el kell tűnne minden sovén gyűlöletnek, az együttjáró nemzetiségek és különösen a több mint másfélmillió magyar egyenlő jogokat kell hogy élvezzen és különleges nemzeti jogai tiszteljenben kell hogy tartassanak.”

(Luka László 1946 április 16-iki beszédéből).

csak a kimondott szó erejével lehet. A ma súlyos jelentőségű napokban rá kell mutatnunk a meztelen valóságra felbolygatott közvéleményünk előtt. Bizonyoságot kell tegyünk tisztánlátásunkról s ezen keresztül igaz ügyünk szolgálatáról.

Mivel kisebb egy nép, minél függőbb helyzetben van, annál elválaszthatatlanabb a sorsa a demokráciától. Ma már mind többen és többen vallják sorainkban, hogy helyzetünk javulása szorosan összefügg a román demokrácia izmosodásával. De hányszor felvették a kérdést, hogy vajjon a reakció s a demokrácia le fog-e szállni a reakció s a demokrácia dühére? Erre csak egy lehet a válasz, hogy nem is lehet másként, mert a mi ellenesünk az ő ellenesége is. Aki a nemzetiségek elnyomására tör, elnyomja saját népének dolgozó tömegeit is, elfojt mindenféle szabadságot.

A kolozsvári május 10-iki ünnepség nyilvánvalóan mutatta, hogy kit támad a román reakció: a munkásság szervezetét, a román demokrácia erőit, a Groza-kormányt és az ittléti magyarságot. És ezeknek valóban együtt is kell haladniuk az ország reakció s „történelmi” hástélyánál, valóságos Bastille-jának a bevételére. Ez az egyedül zálogja annak, hogy hatalmas lépéssel jussunk előre jogegyenlőségünk gyakorlati valóra váltása terén is.

A döntő politikai csata az Antonescu-perrel láthatóan megkezdődött. A politikai ervek azonban kézzel fogható formát öltenek s az összecsapásnál a reakció kíméletlenségére a demokrácia is csak kíméletlenséggel felelhet.

Hányan és hányan magyar testvéreink közül elszedülten tekintik az eseményeket. Ez nem a tömegeken, hanem elsősorban a magyar reakció mérgekeverésén mújtott és mújtik, ha sokan közülünk ma sem számolnak az utolsó évek politikai adottságaival s főként az erdélyi népek együttélésének történelmi tényével.

Itt élünk-halunk együtt évezred óta, itt fogunk élni-halni a jövőben is. A harc elől való megfutamodás, a nehéz idők nyomása egyeseket urnak indíthat, de a nép itt marad és itt marad a befejeződésig vinni a megkezdett küzdelmet. Itt kell hogy megtaláljuk a béke együttműködés módjait. Az egytöbbségben élő székelység intézményesen kiépülő jogait s a szöványmagyarág jogegyenlőségének intézményes megvédését.

Tudjuk, hogy az ittléti magyarság kérdésének rendezésére különböző javaslatok készülnek az Egyesült Nemzetek békeértekezletére. Azonban a nemzetközi rendezéseknek éppen úgy, mint az államtörvény paragrafusainak csak akkor van hatóerejük, ha azok a belső politikai erőviszonyban szilárd tartó oszlopra tájlanak.

Szép határozatokat Genf is hozott, nem is beszélve magukról a gyulafehérvári pontokról. A belső reakció leverése nélkül azonban nincs az a nemzetközi vagy országos fórum, amely jószándékait keresztül tudná vinni. Jól tudják ezt mindazok, akik az Ápmegyezetben vagy azonkívül akadályozzák a ha-

ladd demokrácia érvelnek az alkalmazását, nem törődve azzal, hogy sokszor éppen azért, mert ezáltal kétségbeesett, borult hangulatot váltanak ki, termelő-építő munkájukban bénítják meg a kellő politikai távlatot nem rendelkező rétegeket.

A belső reakció leggyűlöletesebb azonban még valami nélkülözhetetlen az erdélyi nemzetiségi kérdés gyökeres megoldásához: a két ország, Magyarország és Románia közti feszültség feloldása. Mert ez nem csupán a két egymásra utalt dunamenti állam közti viszonyban, hanem még inkább itt bent az országban, Erdélyben érezteti a hatását. Nekünk, erdélyi magyaroknak különösen érdekelünk, hogy mindkét ország tovább haladjon az oly példásan megkezdett együttműködés útján, a vámnulós s a többi dunai állammal való federális távolabbi, de nem kevésbé szükséges célja felé.

A béke elsősorban a szomszédos országok közti baráti viszony megerősítését és a háborús viszállyeljárásokkal szemben való közös védekezést jelent. De jelentenie kell egyben az országban élő népek közös békéjét is. A béke sohasem lehet csupán az egyiké a másik rovására. A békét csak vállalva, egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel lehet megvédeni és ez a demokratikus államhatalom konszolidációjának egyik alapkérdése.

A bécsi döntés végleges felszámolása nemcsak válság Románia fegyveres áldozathozatására a hitleri rajbőrháború vérengzésének megrövidítéséért, hanem a fiatal román demokráciának elősegített bizalom és is támogatás a belső sovinszta reakció leverésére, a nemzeti jogegyenlőség megoldására.

Az itt élő magyarság komoly, döntő lépéseket vár a román demokráciától, de vállalja is az építő munkát és a harcot mindenfajta reakció ellen.

Maniu beismerte, hogy segítségére volt Antonescunak

A nemzeti parasztpárt elnöke csak utólag értesült az augusztus 23-i eseményekről

BUKAREST. — (Rádió) A Népbírósg folytatja a háborús főbűnösök ügyében a tanúk kihallgatását. Csütörtökön és pénteken tanúként hallgatták ki Bancila tábornokot, Davidescu ezredest és Fildermann doktort, a romániai zsidók volt vezetőjét. Ez utóbbi terhelt vallomást tett Antonescu ellen.

Szombaton Maniu jelent meg tanúként a Népbírósg előtt. Maniu elmondotta, hogy 1940 szeptember 7-én pártja nevében, mint elnök, tárgyalásokat folytatott Mihai Antonescuval és a liberális vezetőkkel a kormányalakítás kérdésében. Azt állította, hogy ellenséki álláspontot foglalt el a kormány összetételére vonatkozóan, de később beismerte, hogy „szakértőket” és államtitkárokat adott az Antonescu-kormányának „az ország érdekében”.

Az elnök további kérdéseire kijelentette, hogy Antonescu az „akkori időkben” nem folytathatott más politikát. Ő maga pedig, ha „nem is támogatja” az Antonescu-kormányt, nehézségeket sem akart gördíteni működése elé.

Mihai Antonescu ekkor megkérdezte, van-e tudomása arról, hogy Mihalachetjelölték miniszterelnökké helyettesnek? Maniu erre azt mondotta, hogy nem volt tudomása erről.

Mihai Antonescu ezután emlékeztette Maniut, hogy együtt beszéltek meg a stockholmi és kairói tárgyalások előkészítését s akkor Maniu nem tulajdonított nagy jelentőséget a Stockholmban folyó és a Szovjetunió felé tájékozódó tárgyalásoknak.

Mihai Antonescu és Maniu itt szótállásba léptek. A vádolt emlékeztetőjéből ugyanis kicsendült Maniu szovjet-ellenes magatartása. Maniu azt igyekezett bizonyítani, hogy nem Mihai Antonescu tájékoztatta őt, hanem ő tájékoztatta a kormányt a Kairóban folyó béketalapozási tárgyalásokról.

A lefolyt párbeszédből az is igazolódott, hogy Maniu huzta-halasztotta a Jegyverseneti megegyezést. Maniu „történelmi” szerepét az augusztus 23-i fordulaton pedig saját maga csökkentette le igazi értékére. Kijelentette ugyanis, hogy augusztus 13-án nem tudott összeköttetést kapni a palotával és csak másnap reggel értesült az eseményekről.

A rádió híreknek adásakor Maniu kihallgatása még tartott.

Az összes népek jogegyenlőségének biztosításáért küzd a Szovjetunió

— jelentette ki Sztalin vezértábornagy a parisi külügyminiszeri értekezlettel kapcsolatban

PARIS. A külügyminiszeri értekezlet az eredeti tervektől eltérően nem ért véget ezen a héten.

A békekonferencia időpontjának megállapításával kapcsolatban a londoni „Times” diplomáciai szerkesztője megállapítja, hogy Molotov azt tekinti a kérdés fontos pontjának, hogy a békeválatokot teljes formájukban terjesszék a békeértekezleten résztvevő háztartási nemzet kiküldötti elé. Ha a terveket kitöltetlen formában mutatják be — mint a „Times” írja —, ez Molotov szerint a 18 kisérték között elvárhatatlan robbanthatna ki és két táborra szakíthatná őket.

A mai nap legfontosabb híre Sztalin

vezértábornagy nyilatkozata a parisi értekezletnek a világ új elrendezése érdekében kifejtett erőfeszítéseiről. Sztalin rámutatott arra, hogy a Szovjetunió elkötelezett a békért és biztonságért harcol és törekedett arra, hogy az összes népek jogegyenlőségét biztosítsa.

Az olasz békeszerződés kérdése körül jól haladtak előre az olasz-francia határ megnyitására vonatkozó munkálatok. Lépésről lépésre az Olaszország által kezelt területtel egyre s a megegyezéshez közeledik, amennyiben a Szovjetunió 100 millió tonnról 25 millió fontterletre szűkíti le igényeit. Triest kérdésében a nyugati államok külügyminiszterének az a véleménye,

hogy a triest-i kikötő és Venezia Giuna tartomány nyugati fejei vissza kell adni Olaszországnak.

A balkáni államok közötti békeszerződéseket kapcsolatban a moszkvai rádió megállapította, hogy az angol és amerikai követségek a békeállapítást nem tudták mindaddig meggyőzően jutni a duma hajrára és a balkáni államok kereskedelmi politikája kérdésében. A moszkvai kommentátor hangsúlyozta, hogy mind a két kérdés-komplexum a dunai országok békéjéig ügyelnie kell. Nem lehet tehát ezeket a békeértekezlet között tárgyalni csakis úgy, ha az érdekelte országok képviselőit is bevonják a megbeszélésekbe.

A dunai népek gazdasági együttműködése feltétlenül szükségesség

A Szovjetunióval való szoros kapcsolatok biztosíthatják Délkelet-Európa jövőjét

Fogarasi Bélinak, az ismert magyar társadalomtudósnak a budapesti „Társadalmi Szemle” című folyóiratban megjelent elvi jelentőségű, széles perspektívát nyitó cikkéből vesszük az alábbi részleteket:

Napjainkban sokat beszélnek a dunai népek együttműködéséről, a jószomszédi viszony kiépítéséről, a dunai népek barátságáról. Önmagában véve ez öröndetes tény és mindenestre nagy haladás az elmúlt 25 évhez képest, amikor a féktelen szovinizmus szépleme uralkodott közéletünkben. Azonban azelőtt a dolgokat realizáltuk. A dunai népek együttműködésének kérdését nem lehet egyszerűen ultralassági nyilatkozatokkal megoldani. Mi több: 25 év, sőt egy évszázad mulasztásait, hibáit nem lehet máról hoznapra behozni.

Feladatunk abban áll, hogy alapul, bázisul teremtsünk a dunai népek együttműködésére. Nem akarunk homokra, ingoványos talajra kártyavárakat építeni. Mint minden tényleg, úgy ezen a téren is, reális talajra és

reális módszerekkel akarunk építeni. Ehhez legerősebb is az szükséges, hogy történeti és gazdasági alapon és ne érzelmi alapon vizsgáljuk meg a dunai kérdést. Két hódító hatalom fenyegette és akadályozta a dunai népek szabad fejlődését, önállóságát és függetlenségét a történelem folyamán. Az egyik Németország volt, a másik Törökország.

Németország hódító törekvései egyformán fenyegették egy a szláv népek, mint a magyar nép fejlődését. A történelem egyik nagy iragédiája éppen abban állott, hogy a magyar és a szláv népek nem ismerték fel a köztük fennálló történeti érdekközösséget a német hódítókat elnyomó törekvésivel szemben.

Az utolsó 75 évben a német imperializmus kialakulásától kezdve Németország a dunavölgyi népek jelgázására irányuló törekvése egyre nagyobb arányokban bontakozik ki — mint Németország világhegemoniára irányuló törekvésének egyik döntő fontosságú láncszeme.

Idegen imperialista hatalmak döntöttek a dunai népek sorsa fölött

De a történeti igazság megköveteli annak a megállapítását is, hogy nem egyedül Németország akarta a Dunamedencében uralkodó befolyást gyakorolni. Az első és a második világháború közötti időszak a dunai népek történetének egyik legszerűsége, legtragikusabb korszaka. A dunai népek sorsa fölött nem a népek maguk, hanem idegen imperialista hatalmak döntöttek. Abban, hogy a népek nem szabadulhattak fel, nem léphettek mindjárt az első világháború után a demokratikus fejlődés szabad útjára, nagy szerepe volt a győztes hatalmak, nevezetesen az akkori entente-imperializmus politikájának. Ennek a politikának tulajdonképpeni tengelye a Szovjetunió elleni barriere fejtétele volt. A szovjetellenes politikának pedig reakciós, antidemokratikus bejövítési rezsimekre volt szüksége. Meg kell állapítani a történeti

tényt: Churchill és más entente-politikusok hosszú éveken át folytatott szovjetellenes imperialista politikája nagymértékben elősegítette a fasizmus kialakulását a dunai országokban. A dunai államok rendkívül labilis belső helyzete, a bejövítési reakció uralkalma ezeket az államokat képtelenné tette arra, hogy szembeállítsanak a német imperializmus döntő előretörésével a Duna völgyében Magyarország, Románia, Jugoszlávia, Bulgária reakciós és fasizta ural a német elnyomók cinkosai és eszközei voltak. A német fasizmus minden eszközzel, vérrel és vassal, meg akarta semmisíteni a dunai népek nemzeti függetlenségét és állami önállóságát. Hitler realizálni akarta a dunai területnek azt a teljes germanizálását, amelyről a nagyméretű történetírók, a nacionalista német költők évszázadokon át álmodtak.

A dunai népek számára megszünt a megsemmisülés veszélye

A második világháború eredménye, a német fasizmus megsemmisülése, a dunai népek számára felbecsülhetetlen jelentőségű történelmi fordulóját jelentett. Nemcsak annyit jelent ez, hogy a dunai népek számára megszűnt a megsemmisülés veszélye, hanem még sokkal többet. Megteremtődtek egy új fejlődésnek a lehetőségei, amely nem olyan lesz, mint az első világháború utáni fejlődés. Akkor a háború befejezése nem hozta magával a népek békéjét, a dunai népek együttműködését, a gazdasági fellendülést, hanem súlyos nemzetiségi ellentéttekhez, krónikus agrárkriszishoz, a dunamenti országok reakciós bejövítési fejlődéséhez, a fasizmushoz és egy új világháborúhoz vezetett. A második világháború befejezése a német imperializmusnak vereségéhez, a német fasizmusnak és a csapódási államok fasizmusának megsemmisítéséhez vezetett. A bejövítési fejlődés ma nem a többé-kevésbé ken-

dőző katonai és diktatúrának a jegyében, hanem az új népi demokráciák megvalósulásának a jegyében áll.

A Magyarország, Románia, Jugoszlávia és Bulgária gazdasági szerkezetük között fennálló különbségek és egyenlőtlenségek nem változtak azon az alapvető tényen, hogy a dunai népek gazdasági fejlődésükben való mennyien elmaradtak. Ez az, ami hozzájárul ma is alapvetően meghatározó. Ebből következő a dunai népek közös feladata: közös erővel megszerezni a gazdasági haladás összes feltételeit.

1938-ban a kelet-európai népek társadalmi színvonalát, hogy az az egészségügyi kiváltnaknak megfelelően, átlagban 53—210 százalékkal kellett volna fejemelni. Ehhez a színvonalhoz a husz, tejtermékek, gyümölcs termelését a szobánforgó országokban 35—70 százalékkal kellene növelni.

amely a széles néprétegek életszínvonalának felmérését és a nagyarányú fogyasztást lehetővé tette volna, hanem magasabb profit, nagyobb szabvencéló reményekben és kiépítésben, a széles néptömegek életszínvonalát lecsökkentve és az éhezési színvonalat közelítőre vagy arra lecsorítva folytatták külkereskedelmi és egyéb gazdasági politikájukat.

A dunai népek szemponyjából az új helyzetre éppen az a jellemző, hogy a Németországgal való kapcsolatainak a háború előtt fennálló formája megszűnt és több fel nem újítható. Németország a jövőben nem exportálhat jelentős mértékben ipartermékeit a dunai államok számára és nem tudja felvenni azoknak az agrártermékeit. Délkelet-Európa egyrészt a maga természetével fedezni tudja a feladatot a szőlőtermékeit az ipar terén, másrészt alkalma lesz más államokkal való kapcsolatokkal kielégíteni azokat a szükségleteit, amelyek nemzetgazdasági és nem szék magánérdekek szempontjából nem védők.

Ki kell építeni a Szovjetunióval a gazdasági kapcsolatokat!

A dunai népek nagy érdeke a Szovjetunióval való szoros gazdasági összeköttetésnek. Az első világháború után az entente egyszemélyes irányítására irányult, hogy a dunai országokat a Szovjetunióval való kapcsolatától, az egyedüli gazdasági partnereitől való megfosztással, a gazdasági kapcsolataikat elszakítsa az új világrendszer káros hatásaitól. A Szovjetunióval való szoros együttműködés a reakciós nagytömegek nem tetszik, de sokkal reálisabb, mint más távoli kombinációk a dunai országok gazdasági érdekeinek. A Szovjetunió geográfai közelsége, a Duna-hajózás, mint fontos közlekedési faktor, a Szovjetunió rendkívül sokoldalú gazdagsága a legkedvezőbb feltételeket nyújtják ezeknek a kapcsolatoknak a kiépítésére. A Szovjetunió ipari felszerelést és nyersanyagokat tud nyújtani a dunai államok számára. A Szovjetunió nemcsak nyújtani tud, hanem fel is vesz. A Szovjetunió fejtevésként égének határai állandóan kiszélesednek. Ezért a délkelet-európai államok a Szovjetunióban piacot találhatnak agrártermékeik eladására, sőt mint Magyarország, számos ipartermékek elhelyezésére is. A Szovjetunió óriási gazdasági fejlődési perspektívát, melyeket az új öt éves terv elének tár, a gazdasági együttműködésnek még egészen új lehetőségeit fogják megteremteni. A Szovjetunió nem óhajtja ezeknek az országoknak a gazdaságát egyoldalú nyersanyagipari irányba terelni, mint Németország tette. Nincs érdeke abban, hogy a dunai államok ne legyenek ipari államok is. Ebben a tekintetben, a dunai államok gazdasági életképességében van érdekelve, amhez az ipari és mezőgazdasági termelés egyaránt szükséges.

A Szovjetunióval való szoros együttműködés a reakciós nagytömegek nem tetszik, de sokkal reálisabb, mint más távoli kombinációk a dunai országok gazdasági érdekeinek. A Szovjetunió geográfai közelsége, a Duna-hajózás, mint fontos közlekedési faktor, a Szovjetunió rendkívül sokoldalú gazdagsága a legkedvezőbb feltételeket nyújtják ezeknek a kapcsolatoknak a kiépítésére. A Szovjetunió ipari felszerelést és nyersanyagokat tud nyújtani a dunai államok számára. A Szovjetunió nemcsak nyújtani tud, hanem fel is vesz. A Szovjetunió fejtevésként égének határai állandóan kiszélesednek. Ezért a délkelet-európai államok a Szovjetunióban piacot találhatnak agrártermékeik eladására, sőt mint Magyarország, számos ipartermékek elhelyezésére is. A Szovjetunió óriási gazdasági fejlődési perspektívát, melyeket az új öt éves terv elének tár, a gazdasági együttműködésnek még egészen új lehetőségeit fogják megteremteni. A Szovjetunió nem óhajtja ezeknek az országoknak a gazdaságát egyoldalú nyersanyagipari irányba terelni, mint Németország tette. Nincs érdeke abban, hogy a dunai államok ne legyenek ipari államok is. Ebben a tekintetben, a dunai államok gazdasági életképességében van érdekelve, amhez az ipari és mezőgazdasági termelés egyaránt szükséges.

A Szovjetunió válságmentes terengzéskor

A Dunamedence népeinek gazdasági egymásraultaltsága

A következő kérdés: a dunai népek gazdasági kapcsolatai egymás között.

Németország annakidején a dunai államokkal külön-külön érintkezett, kújon-kújon kiszámányolta, kirabolta Magyarországot, Jugoszláviát, Romániát. Most ezeknek az államoknak döntő érdeke abban áll, hogy egymás között megtalálják a gazdasági kapcsolatokat új formáit.

Legfőbb ideje, hogy felfázoljunk a tudományosan tarthatatlan és politikailag káros szovinizmus álláspontjával. Igyekezzünk inkább megállapítani az új fejlődés tendenciáit és elősegíteni egy olyan gazdasági együttműködésnek a megteremtését, amely a Dunamedence államait vajában összehozza a gazdasági és nemzeti egyenlőség alapján.

A gazdasági kooperáció feltételei röviden a következők:

- a) A földreform végében mindezekben az államokban. Megsemmisült a nagybirtok, a félféudális gazdasági szerkezet. A nagybirtok volt az imperializmusnak egyik forrása.
- b) Az államosítás, amely mindezen országokban folyamatban van és amely bizonyos foki egy új gazdasági szerkezetének a megteremtését fogja lehetővé tenni. Az államosítás lehetővé teszi például, hogy a külkeres-

Politikai együttműködés nélkül nincs gazdasági együttműködés

A dunai népeknek a háború utáni új periódusban dönteni kell a jövő politikájára felett.

A két főkérdés a következő:

- 1. A nemzetiségi ellentétek, viszálykodások, a nemzetiségi gyűlölet megszüntetése és a népek barátságának megvalósítása a Duna völgyében.
- 2. A jó külpolitikai, államközi viszony bejövítési feltételei.

A két kérdés szorosan összefügg. A nemzetiségi kérdések megoldása nem egyszerű határhelyek. A nemzeti kérdések megoldásának útja a politikai és gazdasági szovinizmus felszámolása.

Mi a nemzetiségi sérelmek orvosolását, a nemzetiségi arulásokat fokozatos enyhülését és kiküszöbölését a dunai államok egyik feladatának tartjuk. De eljuttatjuk a szovinizmust és illuzóziát „mindent vagy semmit” álláspontot és reális politikát kívánunk folytatni ezen a téren is.

A nemzeti kérdések megoldása Délkelet-Európaiban szorosabban fog folytatni.

Mennél következetesebben és minél gyorsabban fog a dunai államokban a népi demokrácia megvalósulni, annál könnyebb lesz a nemzetiségi kérdések megoldása. Legyünk tisztában azzal, hogy a nemzeti egyenlőség vége sora a reakciós nagytömegek, nagybirtok, a reakciós bürokrácia műve. A dunai népek harmonikus együttműködésének feltétele az országok népi demokrácia győzelme. Jugoszlávia példája megmutatja, hogy ott, ahol a népi demokrácia kezében van a hatalom, lehetséges egy sokszemélyű államrendszer, amelyben a népek egyenjogúságát, belső, szabad fejlődését megvalósítják. A Szovjetunióval, a legnagyobb szociálistáknak a népek (széles körű) a Dunavölgyben és a legközelebbi vidéken a Szovjetunióval és a dunai államok között — ez egy és ugyanaz. A Szovjetunió külpolitikája, amely a nemzeti egyenlőség elvének érvényesítésére alapul, tanúsítja példát mutat valamennyi dunai állam számára. A Szovjetunió támogatja és hathatósan segíti a dunai népeknek abban is, hogy barátságos viszonyok egymás közötti válságkérdéseket.

HEGYI ENDRE:

Az ecsedi lápon

Keresem a multba hullt vidéket szabad nádas s népét — hire síncs, krumpli költ a szárcsa, kócsag, gémelek lábba rejtett régi fészkein.

Nem hallgatnak pákások, halászok bőlömbikát nyárestente kint, elmerültek varsáik s a hálók, s elmerültek ők is sorra mind.

Harcos kurucok s szegénylegények vára volt a széles ingovány, távoli földről kirajzolt népek szántanak ma emlékek nyomán.

De nyaranta, mikor a nap tüze hull, nádgyökereks szabadmagyarokcsontja tüzet fog a földben és a lap kigyul —

Ég a lap, lidérc jár kint, valaki ri — tárr rejté testét a kaplonyi kripta, nem tud nyugodni a labanc Károlyt.

dási rendszere alapján tartós és folyamatos kereskedelmi és egyéb kapcsolatokat tarthat fenn más országokkal. S ez annál fontosabb a dunai államok szemponyjából, mert ezek régi gazdasági szerkezetük mellett éppen a világgazdasági válságok behatásainál nem tudnak elmenteni. A világgazdasági válságok legpusztítóbb következményeit éppen a dunai államokban láttuk.

kedelmet ne egy szűk, privilégizált gazdasági csoport monopolizálja, hanem hogy a külkereskedelmi a spekulánsok érdekeit helyett az ország érdekeit határozzák meg.

c) A köztulajdon — amelyet a dunai államokban több-kevesebb gyorsasággal és terjedelemben valósítanak meg — szintén elő fogja segíteni ezekben az országokban gazdasági együttműködését.

Milyen közös érdekek feladatait megoldásáról lesz szó a legközelebbi időszakban? Nem egy távoli perspektíváról, hanem a legközelebbi időszakra beszélünk.

A dunai forgalom idényesé.

Kooperáció, összeműködés a mezőgazdaság terén. A modern tudományos módszerek felhasználásával, amelyek a termelékenységget rendkívüli mértékben fejleszthetik, óriási lehetőségek állnak előttünk.

A munkaerő kérdése terén bizonyos együttműködés szintjén lehetőségek és kívánatos. Vannak országok, ahol ma munkanélküliség van és vannak országok, ahol munkaerőhiány van és ezek nem működnek együtt. De gazdasági együttműködés politikai együttműködés nélkül nem lehetséges. Tisztelegem kell lenni azzal, hogy tisztán gazdasági alapon tartós és reális összeműködés államok között nem igen szokott létrejönni.

A népek barátságát nem teremthetjük meg a széles néptömegek fokozott aktivitása nélkül. A román-magyar, magyar-délszláv barátság csak a munkásság, parasztság és a haladó értelmiség műve lehet és az is lesz.

Ha a dunai népek számára eddig nem lett volna világos, hogy a demokrácia és a béke megvédése közös ügyük, amelynek érdekében az együttműködésre a legnagyobb szükség van, úgy Churchill március 5-iki fuitoni beszéde után e tekintetben semmi kétség sem maradhat fenn. A beszéd egyik célja volt: a Szovjetunió és a veje szovinizmus államok viszonyát eljöggesztani. A beszéd másik célja volt diszkreditálni a délkelet-európai, dunai államok demokratikus államrendjét.

A dunai népek meg fogják védeni demokratikus államrendjüket és a békét a Dunavölgyben. Önbizalmukat emeli az a köztudomány, hogy — amint Sztyalin szavaiból tudjuk — egy olyan világháború szimulációjára és segítségére támaszkodhatunk, mint a Szovjetunió.

A béke a Dunavölgyben és a legközelebbi vidéken a Szovjetunióval és a dunai államok között — ez egy és ugyanaz. A Szovjetunió külpolitikája, amely a nemzeti egyenlőség elvének érvényesítésére alapul, tanúsítja példát mutat valamennyi dunai állam számára. A Szovjetunió támogatja és hathatósan segíti a dunai népeknek abban is, hogy barátságos viszonyok egymás közötti válságkérdéseket.

A dunai népek a multban sok megpróbáltatásnak estek kénytelenek és a jövőben még ekkébbé is. Meg kell küzdeni ezen a területen. De a perspektívák még sokkal tisztábbak, sokkal reményteljesebbek, mint a multban voltak.

A nemzetiségellenes büntettek szankciói és ami a törvényből kimaradt

Amikor 1945 február 7-én a hivatalos lapban megjelent a 630. számú, a romániai nemzetiségek Statutumáról szóló törvényrendelet, Románia magyarsága azzal a jogos bírálattal illette a törvényrendeletet, hogy alkalmazását csak akkor látja teljes mértékben biztosítva, ha rendelkezéseinek végrehajtását megfelelő büntetőjogi intézkedések szankcionálják. Valóban, a törvény fogalmához hozzátartozik az, hogy rendelkezéseit kényszerítő erővel ruházza fel s így biztosítsa ezeknek a tiszteletben tartását.

A Groza-kormány hatalomra jutása után az erőteljesen kibontakozó román demokrácia nem felejtkezett meg arról, hogy a nemzetiségek Statutumának ilyen jogi fogyatkozása van és egyik diadalának tudható be, hogy 1945 augusztus 6-án a hivatalos lapban megjelent a 630. számú, a *Nemzetiségek Statutumával kapcsolatos egyes büntetőeljárások megállapításáról és büntetéséről szóló törvényrendelet*.

A fyszakaszos törvény tehát — amint a címe is mutatja — a Statutum rendelkezéseit látja el büntetőjogi szankciókkal és így legszorosabban a Statutumhoz kapcsolódik, annak mintegy természetes kiegészítő részét képezi. A nemzetiségek védelme a törvény megjelenésének időpontjától kezdve többé nemcsak a kormány politikai feladata, hanem a bíróságok konkrét hatáskörébe tartozik és ezzel megnyílt az útja annak, hogy bárki, aki nemzetiségi jogaiban — a Statutum keretein belül — sértve érzi magát, bíróságon szerezzen magának elégtételt. A törvény 10. szakaszának 2. bekezdése ugyanis feljogosítja a sértett felet arra, hogy a büntetőeljárás bekövetkezésétől vagy a tettes kitéréséről felfedezésétől számított 3 hónapon belül magánvádat emelhesse. Tehát bárki, akivel szemben az alább ismertetett büntetőeljárásokat követik el, a következő három hónapon belül magánvádat emelhet a tettes ellen és nem kell megvárnia azt, hogy az eljárás hivatalból induljon meg. Védemelés után a törvény intézkedéseinek megfelelően a vád képviselőjét amugyis az ügyészi szervek végzik, amelyek egyébként hivatalból is megindíthatják az eljárást, amint a törvényben megállapított büntetőeljárás elkövetéséről tudomást szereznek. Magánindítványra jogosultak még — a törvény szerint — az erre felhatalmazott jogi személyek is. Itt elsősorban egyházainkról van szó, amelyek ilyenformán maguk is gondoskodhatnak sajátmaguk és híveik védelméről, amikor a büntetőeljárás ilyen vonatkozásban követték el.

A 630. számú törvény a következő büntetőeljárásokat állapítja meg, illetve bünteti:

- a fajkutatás (rasszizmus) vétségét,
- a nemzetiség vagy anyanyelv szabad megválasztása elleni vétséget,
- a név elferdítése által elkövetett visszaélés vétségét,
- az állampolgári egyenlőség ellen elkövetett vétséget,
- az állampolgári szabadság megsértésének vétségét,
- az állampolgári szabadság megsértésével elkövetett visszaélés vétségét,
- az együttélő nemzetiségek jó összhangja ellen elkövetett sértés vétségét,
- az együttélő nemzetiségek közötti gyűlölet és a felekezeti gyűlölet szításának a vétségét, végül
- a nemzeti gyűlölködés vétségét.

Különc új büntetőeljárás fogalma vult tehát be a román büntetőjogba a törvényen keresztül. A törvény alkotója mindegyiknek a tényálladási elemeit pontosan körülhatárolja és kiszabja a velejáró büntetést:

a) A fajkutatás vétségét az követi el, aki bírói, közigazgatási vagy rendőri eljárás keretében valamely román állampolgárnak a faji eredetét kutatja jogi helyzetének a megállapítása végett. A „jogi helyzet” alatt azt kell érteni, hogy valakit a büntetőeljárás elkövetője faji származása alapján előnyben vagy hátrányosabban feje helyzetbe akar hozni. E vétségnek a büntetése 3 hónaptól 1 évig terjedhető fegyházbüntetés. Ha a büntetőeljárás elkövetője a büntetését követően el és utána az elkövetés.

szel büntetettik az a tisztviselő is, aki valamely közokiratban „faji eredet” vagy hasonló kifejezést használ. Kivételt csak az az eset képez, amikor az ugyancsak 1945 augusztus 6-án kihirdetett 629. számú törvény alapján történik, mely tudvalevőleg módot nyújt bárkinek arra, hogy a törvény kihirdetésétől számított egy éven belül nemzetiségi nyilatkozatot tegyen, amely nyilatkozat egyszerűsített módon meghatározza a nemzetiségét.

b) A nemzetiség vagy anyanyelv szabad megválasztása elleni vétség tényálladékát az a cselekmény képezi, amikor valaki egy román állampolgárnak a nemzetiségére és anyanyelvére vonatkozó nyilatkozatot nem akarja figyelembe venni, illetőleg azt megmáskítja, vagy az eredeti nyilatkozattól eltérő más nyilatkozatot kér. Vonatkozik ez például arra az esetre, amikor egy népszámlálás alkalmával az összehívott tisztviselő önkényesen akarja kitölteni a megfelelő rovatokat. Ennek a büntetőeljárásnak a büntetése 3 hónaptól 1 évig terjedhető fegyház és 10.000 lejtől 50.000 lejtig terjedhető pénzbüntetés. Viszsaesés esetén ehhez még 1—3 évig terjedhető polgári és politikai jogfosztás is járul.

c) Ha valaki az anyanyelvben vagy bármilyen más közokiratban szándékosan megváltoztatja vagy módosítja valakinek a nevét, amennyiben súlyosabb büntetőeljárás nem követ el, a név elferdítése által elkövetett visszaélés vétségét követi

el, amelyet a törvény 1—3 hónapig terjedhető fegyházzal és 5000—20.000 lejtig terjedhető pénzbüntetéssel sújt. Ezt a büntetőeljárást leggyakrabban az újszülötteknek az anyanyelvi bejegyzésével kapcsolatban követheti el a rossz szándékú tisztviselő.

d) Az állampolgári egyenlőség elleni vétséget az követi el, aki az állampolgári jogokat közvetlenül vagy közvetve korlátozza, vagy pedig faji, felekezeti vagy nemzetiségi alapon kiváltságokat állapít meg akár a kinevezés vagy alkalmazás tekintetében, akár bizonyos megkülönböztető bánásmód vagy intézkedés formájában. Büntetése 3 hónaptól 1 évig terjedhető fegyház és 10.000—50.000 lejtig terjedhető pénzbüntetés. Viszsaesés esetén a büntetés 1—3 évig terjedhető polgári és politikai jogfosztással súlyosodik.

e) Az állampolgári szabadság megsértésének a vétsége abban a cselekményben merül ki, amellyel valaki bárkit megakadályoz a Statutum által szabályozott szabad nyelvhasználat gyakorlásában. Amint tudjuk, a Statutum a magánéletben, a levelezésben, a távbeszélő forgalomban, a kereskedelmi életben, vallásgyakorlatban, iskolázásban, stb. bármely nyelv szabad használatát engedélyezi. Ezt a büntetőeljárást a törvény 3—6 hónapig terjedhető fegyházzal és 5000—10.000 lejtig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja. Az általános büntetőjogi szabályok keretén belül pedig büntető el vétség kísérletét is.

f) A törvény külön büntetésben részesíti azt, aki visszaütés útján az előszóval vagy irásban továbbítandó postai üzenetet azzal, hogy ezekben a tartalmuk vagy címzésük (a helységnevet kivételével) nincs hivatalos nyelven szövegezve, vagy pedig azt, aki a magánéletben zavar meg valakit az anyanyelv szabad használatában. A levelezésben és telefonbeszélgetések kivételével ez főként az utcai vagy társasági beszélgetésekre, mintegy szorosítottul az előbb leírt büntetőeljárások. Ez az állampolgári szabadság megsértésének elkövetéséhez szükséges vétség, amelynek büntetése 3000—10.000 lejtig terjedhető pénzbüntetés.

g) Az együttélő nemzetiségek jó összhangja ellen elkövetett vétség elemei a következők: faji, felekezeti vagy vallási szempontokból kifejezőleg egy nemzetiség becsületének vagy jó hírnevének bármilyen módon való kigunyolása, megsértése vagy megcsúfolása, vagy pedig a nemzetiségek jó összhangjának való együttélés irányuló szándékba ültető tényleges megakadályozása, cselekmény. Ezt a büntetőeljárást 3 hónaptól 3 évig terjedhető fegyházzal és 20.000—50.000 lejtig terjedhető pénzbüntetéssel bünteti a törvény.

h) Az együttélő nemzetiségek közötti gyűlölet és a felekezeti gyűlölet szításának a vétségét az követi el, aki olyan gyűlölettel vagy lebecsülés felkeltésére, vagy pedig a nemzeti közérdeklődés hangulatosítására. A büntetőeljárás büntetése 6 hónaptól 3 évig terjedhető fegyház és 50.000—100.000 lejtig terjedhető pénzbüntetés. A megállapított fegyházbüntetés 3 évig terjedhető fegyház el, ha a cselekményt szűke körben vagy más, hasonló nyilvános üzenettel követi el. Viszsaesés esetén, vagy ha a cselekményt köztisztviselő követte el a büntetéshez még 1—3 évi polgári és politikai jogfosztás járul.

i) A nemzeti gyűlölködés vétségének a fogalmi elemei a törvény szerint a következők: valótlan, nem bizonyítható, vagy rosszhiszemű állításokkal valakinek a terhére olyan vétség „megrendezése”, amely az előbb felsorolt vétségek közé tartozik. Ennek a büntetőeljárásnak a büntetése jóval súlyosabb, mint a többieké és pedig 1—5 évig terjedhető börtön. Ezenkívül a törvény azt is kimondja, hogy a büntetés ebben az esetben nem lehet az általános büntetőjogi elveknek megfelelően *feljügcszteni*.

Ezekkel a rendelkezésekkel fogott hozzá a Groza-kormány ahhoz, hogy a Romániában együttélő különböző nemzetiségek között a békés összhangot biztosítsa és mindegyiknek a becsületét megvédi. Az eddigi román büntetőjogi rendelkezésekhez képest a 630. számú törvény mindenre lényeges haladást jelent, felmerül azonban a kérdés, hogy ha egy közösséges büntetőeljárás, pl. súlyos testi sértést vagy gyilkosságot faji vagy vallási okokból követnek el, ezt a közösséges büntetőjog szabályai alapján kell-e elbírálni? A hatályos jogban semmiféle rendelkezést sem találunk erre vonatkozóan, holott természetesen volna, hogy ma, amikor a demokrácia megszilárdítását folyik a harc, a jogrendszer is segítséget nyújtson a nemzeti gyűlölködés mindenemű megnyilvánulása ellen.

A helyes megoldás az volna, hogy az ilyen okokból elkövetett közösséges büntetőeljárásokról a faji, nemzeti vagy vallási indítékokat *súlyosbíto* körülményként vegye figyelembe a bíróság.

Erre annál is inkább szükség van, mert itt nemcsak egy személy megsértéséről, vagy megsemmisítéséről van szó, hanem egy egész társadalmi közösség, falu, vidék lakosságának a megfélemlítéséről s következményeként az itt élő népek együttélésének megromlására rendkívül károsak.

Természetesen a törvényhozási intézkedés sem maradhat el, amelynek meghozatala esetén nagy lépéssel haladna előre a demokrácia tényleges megvédésének az ügye. LÖRINCZI LASZLÓ DR.

SPORTÉLET

Hatalmas küzdelem lesz a ma délutáni Vasas—Szabadság visszavágó mérkőzésen

KOLOZSVAR. — Ma délután 5 órakor a városi sporttelepen játszák le a nagy érdeklődéssel várt Vasas—Szabadság visszavágó labdarugó mérkőzést. Az elmúlt vasárnap Nagyváradon — izgalmas küzdelem után — 1:1 arányban eldöntetlenül végződött a két csapat találkozója. Mind a Vasas, mind a Szabadság a legjobb csapatával áll el a mérkőzésre, ami egyben válogató jellegű is lesz a június 2-iki magyar—román válogatott mérkőzésre. A nagyváradi csapat Spielmann, Baráthi, Nagy II., Lőránth, Luglóatott mérkőzésre. A nagyváradi csapat Spielmann, Baráthi, Nagy II., Lőránth, Luglóatott mérkőzésre. A nagyváradi csapat Spielmann, Baráthi, Nagy II., Lőránth, Luglóatott mérkőzésre. A nagyváradi csapat Spielmann, Baráthi, Nagy II., Lőránth, Luglóatott mérkőzésre.

Tekintettel a várható nagy érdeklődésre, a Vasas vezetősége lapunk útján közli, hogy a délutáni Vasas—Szabadság labdarugó mérkőzésre jegyek korlátolt számban elvételben megvásárolható vasárnap délelőtt 10 órától 1 óráig a városi sporttelep pénztárándán.

A Dermata megérdemelten 3:2-re győzött az Univerzitatea ellen

KOLOZSVAR. — Közel 4000 főnyi közönség előtt játszották le a pénteki nemzeti ünnepnapra a városi sporttelepen a Dermata—U mérkőzést, melyet a bergyári csapat — izgalmas küzdelem után — 3:2 (1:0) arányban megérdemelten nyert meg. A Dermata csapata a Univerzitatea ellen ezért győzelmével bebizonyította, hogy nemcsak Kolozsvár legjobb formában lévő csapata, hanem szép és tetszetős összjátékával a csoportdöntő mérkőzéseknél is egyik legkomolyabb jelöltje. A mérkőzés nagy részében a Dermata volt fölényben, míg az egyetemi csapat, amely Dascaju és Jitcovicu hiányát megérezte, egységes játék helyett csak veszélyes lefutásokkal igyekezett eredményt elérni. A Dermata góljait Hegedüs és Both rúgták, míg az U részéről Roman és Coracu volt eredményes. A mezőny legjobb emberei Enghi, Fekete, Balogh és Both, míg az U-ból Straja, Cristea, Luca és Coracu.

A Vasas 2:2-re játszott Szászsebesen a GBL csapatával

SZÁSZSEBES. — A Vasas labdarugó csapata a pénteki ünnepen 3000 főnyi közönség előtt Szászsebesen játszott a GBL csapatával. A mérkőzés szép és izgalmas küzdelem után 2:2 (1:2) arányban eldöntetlenül végződött. A Vasasnak, amely megérezte Farmathy és Bodoja hiányát, egyenrangú ellenfele volt a kitünően játszó GBL csapat. Gólválók: Jojan 2, illetve Kovács V. és Pálffy. A mérkőzést Bondor (Gyulafehérvár) vezette.

A mérkőzés után Dobrestu, a GBL igazgatója és Marinca főtitkár látták vendégül egyesületük nevében a Vasas labdarugó csapatát. Dobrestu igazgató külön köszönetet mondott a Vasasnak Szászsebes közönsége előtt nyújtott szép játékáért. Beszédében hangsúlyozta, hogy a sporton keresztül is be kell bizonyítani, hogy a román és magyar népek egymás mellett van a helye.

A Vasas csapatát mind a nagyszámban megjelent közönség, mind a GBL vezetősége rendkívül meleg fogadtatásban részesítette.

SPORTHIRADÓ

Vasas—CFR Marosvásárhely 6:1 (3:0). Csütörtökön 1500 néző előtt a városi sporttelepen a Vasas Horváth 2, Kovács V. 2, Pálffy és Kovács IV. góljával megérdemelten győzött a vendégcsapat ellen, amelynek részéről Balogh volt eredményes. Csütörtökön 1500 néző előtt a városi sporttelepen a Vasas Horváth 2, Kovács V. 2, Pálffy és Kovács IV. góljával megérdemelten győzött a vendégcsapat ellen, amelynek részéről Balogh volt eredményes. Csütörtökön 1500 néző előtt a városi sporttelepen a Vasas Horváth 2, Kovács V. 2, Pálffy és Kovács IV. góljával megérdemelten győzött a vendégcsapat ellen, amelynek részéről Balogh volt eredményes.

Szállítási Vállalat Szabadság-tér 27. Telefon 617.

Büfer.
szőnyeg, írógép
és egyéb értéktárgyak vétele és adása.
„UNICOM”
Kossuth Lajos utca 20. Telef. 508.

Kik kaphatják vissza tulajdonukat az ellenséges vagyonok kezelőségétől?

BUKAREST. — Oeriu miniszter, a Szövetséges Ellenőrző Bizottsággal az összekötött fenntartó kormánybiztos rendeletet adott ki, amely szerint visszaadhatók a román állampolgárságu olyan személyek alább felsorolt javai, akik az 1944. évi szeptember 12-én vagy e határidő után a katonai hadműveletek idején Németországban, Magyarországon, vagy e két ország hátserege által elfoglalt területen tartózkodtak, ha megállapítást nyert, hogy ezek a személyek mint önkéntesek, nem vettek részt az Egyesült Nemzetek elleni háborúban, nem tanúsítottak ellenséges magatartást az Egyesült Nemzetek és a román állam érdekei iránt és nem vettek részt ilyen mozgalmakban.

Személyi javak a következők:

a) városi és falusi, lakás céljaira szolgáló ingatlanok, mellékhelyiségekkel és a belsőségekkel, b) háztartási tárgyak és bármilyen személyi használati tárgyak, c) városi és falusi házhelyek, d) falusi földek, e) élő és holt mezőgazdasági felszerelések, f) bármilyen természetű falusi ipari és községi kisvállalatok, g) ipari és kereskedelmi vállalatok, amelyek a határozat keltekor nem termelnek.

Az előző pontok feltételei szerint visszajuttatandó javakat a Szövetséges Ellenőrző Bizottsággal összekötött fenntartó kormánybiztoság határozatával adják vissza.

Uj rendelkezésig továbbra is állami ellenőrzés és kezelés alatt maradnak az alább felsorolt javak:

a) a termelő kereskedelmi és iparvállalatok, kivéve a második szakasz f) és g) pontjaiban foglaltakat, b) bankbetétek, c) értékek, nevezetesen értékes fémek, részvények, értékpapírok, devizák, stb., d) a távollévők olyan személyi javai, amelyek a határozat értelmében nem szolgáltatandók vissza.

Kiméletlen harcra esküszünk fel a sovinizmus ellen

— mondotta Balogh Edgár a béke és az ország függetlenségének ünnepein

Reakciós zavargó elemek a kolozsvári ünnepeken

KOLOZSVAR. — Az egész országgal együtt Kolozsvár is ünnepélyesen emlékezett meg május 10-én a béke és a román nemzeti függetlenség évfordulójáról. A város lakosságát reggel a megkonduuló harangok ébresztették fel. Később zászlók alatt felvonuló tömegek lepték el a város utcáit. A király, Groza Péter és Sztalin generalisszimusz képei mellett ott láttuk a sorok fölött a béke és a demokrácia jelszavait. Egy 30—40 tagból álló csoport viszont Maniu képét akarta hozni, az Ekésfront bátor harcosai azonban megakadályozták őket ebben.

A Malinovszki-terti katedrálisban délelőtt 10 órakor a hadsereg, a kormány, a helyi hatóságok és demokratikus szervezetek képviselőinek részvételével Colan püspök nyolc pappól álló segédlettel Te Deumot celebrált, majd rövid beszédben a királyt és a mai napot méltatta.

A Te Deum végeztével a templom előtti térségen felállított mikrofon elé elsőnek Atanasiu Vasile tábormegjelenés.

Még a beszédek megkezdése előtt megindult az a jelszó-párbaj, amelyet a tribün mellé furakodott reakciós és sovinizmusban elvakult csoport fejlesztett öfelsége a király személyét és a hadsereget igyekezve a néppel és a demokráciával szembeállítani. A demokráciák viszont a király, a hadsereg, a nép és a Groza-kormány elítélésével válaszoltak.

Atanasiu Vasile tábormegjelenés, az ünnepek első szónoka a királyi ház érdemeit méltatta, majd az együttélő népek egyenjóságának fontosságát hangoztatta.

Utána a vármegye főispánja, Fogaccanu Vasile állott a mikrofon elé.

— A nemzeti függetlenség napja —

2 füsterga padrei

motorikus erőre, használható lenyörönkhöz is, különböző felszereléssel eladó.
Burner Mihály Kolozsvár,
Decebal-utca (Kölcsey) 8 szám

FIGYELEM!

Öcskaruha üzletemet megnyitottam, veszek és eladok a legmeglehetőbb áron.

Bárány Elemér
Bolyai-utca 2 szám.

Felkérem azt a hölgy ismerősünket,

akinek

ballon kabátomat

lakásunkon kölcsön adtam, siroő sen küldje haza.

Demeter Dezső.

Álmos könyv

kapható

Kovátsnál

Szentegyház-utca 3 sz.

kezdte a főispán — a győzelem napjával eskü egybe.

A háborús főbűnösök bukaresti népbírósági tárgyalása — folytatta beszédét a főispán — bebizonyította, hogy a történelmi pártoknak részük van Antonescu bűneiben. A történelmi pártok támogatták Antonescut. Ezzel szemben a demokratikus erők, amikor a szovjet csapatok közeledtek az országhoz, cselekvésbe lendültek és megdöntötték Antonescu uralmát. A reakció azonban augusztus 23-a után is meg akarta őrizni a diktatúrát. Ezért nem csatolták vissza rögtön Romániához Északkeletet.

Beszéde végén arra mutatott rá, hogy a mai kormány az összes demokratikus erőket összefogja, az a reakció azonban, amely Antonescuval dolgozott együtt, nem hajlandó a demokratikus erőkkel összefogni.

A reakciósoknak az a csoportja, amely természetesen nem ilyen beszédet várt és amely minden megnyilvánulásában emlékeztetett a Vasgárda módszereire, már a kormány képviselőjének beszéde alatt zajongásba fogott. A zavartkeltés még jobban fokozódott Alexa Augustin, a helyi Szaktanács titkára kemény szavainak hatására alatt. Alexa Augustin egyébként az ODA kolozsmegyei szervezete nevében beszélt.

Rövid történelmi visszpillantás után Alexa Augustin augusztus 23-a létrejöttének körülményeiről beszélt, majd arra mutatott rá, hogy a szovjet csapatok erőteljes előretörése és a demokratikus pártok ereje nélkül ezt a történelmi fordulatot soha nem lehetett volna az országban megcsinálni.

— Augusztus 23-tól kezdve egészen a végső győzelemig — folytatta Alexa Augustin — csapataink együtt vérezték a Szovjetunió csapataival. Sajndlatos azonban, hogy hazánkban vannak olyanok, akik semmit sem tanultak. Ezeket ezer szál köti azokhoz, akik ma Bukarestben a vádlottak padján ülnek. Ezek az elemek, akiknek az élén Maniu és Bratianu áll, olyasmiket tesznek, amik károsak a román nép részére.

„Le velük!” — kiáltotta itt a tömeg egy része, másik része azonban a beszédet zajongásával tulkiabálva kinyilvánította, hogy ezek az elemek itt is jelen vannak.

Akkor, amikor a Magyar Népi Szövetség alelnöke, Balogh Edgár állott a mikrofon elé és akarta elmondani a magyar nép testvéri üzenetét, ezek a reakciós

csoportok véglegesen leleplezték sovinizmusukat, fajgyűlöletüket és felelőtlenségüket. Rendzavaró tevékenységük ellenére is a Magyar Népi Szövetség szónokát semmi sem akadályozhatta meg abban, hogy a romániai demokráciát az itt élő magyar nép testvéri érzelmeiről ne biztosítsa.

Hitler fasiszta politikája — mondotta többek között Balogh Edgár — egymással szembe állította népeinket és közös gyűlöletbe sodorta országainkat. A Vörös Hadsereg győzelme és Sztalin vezértábormegjelenés békepolitikája meghozta közös szabadságunkat és függetlenségünket minden idegen elnyomással és kizsákmánylással szemben. Rajtunk a sor, hogy éljünk is a történelmi alkalommal.

A kicsinyhűekkel szemben — folytatta Balogh Edgár — szezünk le nyiltan: Igenis, nagyon sokan közelebb jutottak egymáshoz, magyarok és románok s ennek a testvéri egymásratalálásnak vannak közös eredményei. Munkásaink nemzetiségi különbség nélkül egységesen láttak hozzá a romok eltakarításához s a munkásegységfront a jogegyenlőség és szövetkezes szűzard alapjává vált.

Be kell vallanunk azonban kölcsönösen — mondotta Balogh Edgár —, hogy a sorainkban meghuzódó reakciós maradványokkal szemben nem léptünk fel elég erővel és még nem sikerült mindenütt azoknak az elemeknek az ártalmatlanná tételre, akik népeink békéjét akadályozták. Itt, a Vörös és Román Hadsereg hőseinek sirja közelében, a román nép szabadság-ünnepe és mindnyájunk közös béke napján, tehetünk-e idősebb és szűkebb fogadalmat, mint felesküvést kiméletlen harcra együtt a román demokráciával a sovinizmus ellen és még szorosabb összefogást a jogegyenlőség teljes és tökéletes megvalósítására — a közös építésre.

Balogh Edgár szavait a reakciós csoportok fel-feltörő kiabálása elnyomta. Fogaccanu Vasile főispán azonban jól értékelte beszédének jelentőségét s a mikrofon elé állva, a következőket mondotta:

— A reakció minden áskálódása és provokációja ellenére is, ezzel a beszéddel véglegesen megalapoztuk a román-magyar barátságot!

Balogh Edgár egyébként beszéde után több román értelmiségi és pap üdvözölte és biztosította arról, hogy ezek az elemek egyáltalán nem képviselik a megbékélést kívánó román népet.

A beszédek után felvonulás következett.

Keresztur sovinizta földreformbizottsága kizárta a magyarokat a földosztásból

TEMESVÁR. — A Temesvártól megye nagyszentmiklósi járásához tartozó Keresztur községben, amint a MNSZ megyei bizottsága jelenti, a községi földosztó bizottság, valamint a járási bizottság teljesen kizárta a magyar földműveseket a földreform juttatásaiból.

Keresztur kimondottan magyar községnek a határa, mindössze 1300 hold s így a földigénylőket csak a szomszédos obébai határtól elégíthették volna ki, azonban a sovinizta földosztó bizottság egyáltalán nem volt hajlandó földet juttatni az igényjogosult magyaroknak.

Jellemző egyébként ebben a körzetben, hogy a község reakciós jegyzője a Magyar Népi Szövetségnek a politikai bizottságban mindössze felszavatott engedélyez, holott a községi demokratikus szervezetei közül a legnagyobb szervezet taglétszáma szerint is a Magyar Népi Szövetség. A jegyző mellett a községi életét általában nyugtalanítja és keseríti a csendőrmester is, aki a Magyar Népi Szövetség ifjúságának támogatására jövedelmét egyszerűen a kereszturi csendőrlaktanya kíméseltetésére foglalta le.

A Magyar Népi Szövetség Keresztur községi szervezete most a temesvári járási bizottságtól kért sürgős segítséget nérelmel orvosolására.

Attlee üzenete Sztalin vezértábormegjelenéshez a győzelem évfordulóján

LONDON. — (Rador). A győzelem évfordulójának első évfordulóján Attlee brit miniszterelnök üzenetet intézett Sztalin vezértábormegjelenéshez:

— A teljes győzelem, melyet a németek felett arattunk, világosan mutatja az új a további együttműködésre. Arra az együttműködésre, melyet mint szövetségesek és mint az Egyesült Nemzetek szervezetének tagjai határozunk el — mondja Attlee táv-iratában.

Az amerikai szenátus megszavazta az Angliának nyújtandó kölcsönt

WASHINGTON. — (Rador). Az amerikai szenátus 46 szavazattal 34 ellenében megszavazta az Angliának nyújtandó kölcsönt. A javaslatot most a képviselőház elé terjesztik, ahol valószínűleg gyorsabban fog keresztül menni, mint a szenátusban, mely több mint egy hónapig vitázott felette.

Lord Beaverbrook, aid miniszter volt Churchill háború kormányában, kijelentette, hogy az amerikai kölcsön elfogadásával Anglia nevezetesen áron adta a bírodalmát.

— Amerika fog aratni ott, ahol mi vetítettünk — mondotta.

Viktor Emánuel lemondott az olasz trónról

RÓMA. — (Rador). Hivatalosan bejelentették, hogy Viktor Emánuel olasz király járta lemondását. A király egy cirkáló fedélzetén ismeretlen helyre utazott. Viktor Emánuel fia, Umberto követte a trónon.

Az új király levelet juttatott el De Gasperi miniszterelnökhez, melyben közli, hogy elismeri az olasz népek azt a jogát, hogy maga döntsön az alkotmány kérdésében. De Gasperi kijelentette, hogy június 2-ig, amikor népszavazás dönt a királyság vagy köztársaság kérdésében, a kormány elismeri Umberto jogait.

Churchill még mindig nyugati blokkot szervez

HAGA. — (R-Press) Churchill volt angol miniszterelnök Hágába érkezett, ahol beszédet mondott a holland nemzetgyűlés előtt. Felhívta a nyugati államokat, tegyék minél szorosabbá baráti kapcsolatukat. Reméli, hogy Franciaország és Anglia új barátsági szerződést köt majd. Kijelentette, hogy a háború utáni időszak két legfontosabb feladatának a világ ujjaépítését és egy újabb katasztrófa megakadályozását tartja.

CURIER
MÁSOLÓ-FORDÍTÓIRODA
pontos, precíz, gyors és olcsó.
Vállalja kéziratok, könyvek
stb. másolását.
Kolozsvár, Dáza György-utca 21

Szakkönyvek
Kovátsnál
Szentegyház-utca 3 sz.

Bördíszműves műhely.
Női és aktatászkák stb.
készítése, átalakítása és
festése szép kivitelben.
Bíró Károly
Szentegyház-utca 10 sz. (Ovár)

Használt ruhákért
és kabátokért
a legmagasabb árat fizeti
az „**INTIM**”
Szentegyház-utca 6.

BELOGGABB JÖVŐIRÁYÍTÁSHOZ
ismerd meg önmagadat. Speciális
módszerek. Mélylélektani vizsgá-
latok és tanácsadás levélben is.
CYÓGYITÓNEVELÉS.
Prof. Francorzi Kövesmad-utca 12.

